

»Vónin um at finna svíkarjar her hjá okkum byggir á fullkomiligan ókunneika um tað týska ríkið og ta støðu, eg persónliga havi.«

Týski stóradmiralurin Karl Dönitz skuldi við herflota sínum gera álop á ítalsku oyryna Maddalena norðan fyri Sardinia fyri at fáa Mussolini leysan aftur men henda ætlan varð slept, av tí at Mussolini varð fluttur burtur haðani

Eitt av tiltøkum Hitlers til at beina fyri einumhvørjum møgulum svikaroyndum vóru boðini um, at allir týskir prinsar skuldu koyrast úr herinum. Philip prinsur av Hessen, sum leingi hevði starvast á høvuðsmiðstöð forarans, varð handtikin og settur fastur av Gestapo. Eisini kona hansara, Mafalda prins-

essa, sum var dóttir ítalska kongin, varð handtikin og sett í eina fangalegu.

»Operation Eiche«

Í fleiri vikur hevði eitt serstakt mál verið viðgjørt á teimum dagligu fundunum á høvuðsmiðstöð forarans: Hvussu Mussolini skuldi bjargast. Henda ætlan gekk undir heitinum »Operation Eiche«, og í teimum skrivligu frágreiðingum, sum eru til skjals frá hesum fundum, verður Mussolini altíð nevndur »hin virðismikli luturin«. Og hóast bæði Göbbels og teir flestu av generalunum stórliga ívaðust í, hvussu virðismikil tann fyrrverandi Il Duce mundi vera fyri Týskland longur, tvíhelt Hitler um, at fyrrverandi lagsmaður hansara skuldi fáast leysur aftur.

Ætlan hansara var ikki einans at hjálpa einum gomlum vinmanni, sum honum enn dámdi, men hann hevði eisini í hyggju at seta Mussolini sum leiðara av einari nýggjari fascistiskari stjórni í norður-Italia.

Tann 1. aug. boðaði Dönitz admiralur Hitleri frá, at fregnar-tænastan hjá týska herflotanum helt Mussolini sita úti á oyryni Ventotene. Um hálvan august ívaðust nýsnararnir hjá Himmleri ikki í, at Mussolini varð fluttur út á eina aðra oyggj. Maddalena, norðan fyri Sardinia. Har vórðu lagdar snildar ætlanir um at herja á oyryna við herskipum og fallskýggjahermonnum, men aðrenn menn høvdu fingið umrátt seg, varð Mussolini aftur fluttur. Í vápnahvildaravtaluni var ein loynilig samtykt um, at hann skuldi

Hvat skulu vit gera? Her tingast Hitler við Krauss korpsforara. Í miðjuni stendur næstimaður Hitlers, Martin Bormann

latast teimum sameindu, men av einari ella aðrari orsök drálaði Badoglio sum longest við hesum, og fyrst í septembur varð »hin virðismikli luturin« fluttur niðan á eitt hotell ovast uppi á fjallinum Gran Sasso d'Italia.

Ikki vardi leingi, fyrr enn Týskarar fingi frænir av hesum og sendu eitt nýsnaraflogfar at vita, hvussu líkindini vóru uppi á hesum fjallatindi. Hildið varð, at gjorligt mátti verið at lent við glóðiflogfarum, tíkið teir ítalsku vaktarmenninar á hondum og flutt Mussolini burtur við einum Fieseler-Storch flogfari.

Otto Skorzeny kemur upp í leikin

Nú var spurningurin, hvønn teir skuldu fáa at standa á odda fyri hesi hættisligu og sum summir hildu — púra vitleysu — ferð, men tá sprakk Hitler á fótur og helt fyri, at hesum var einki at ívast í, hann hevði mannin, sum var førur fyri at gera tað, sum eingin annar var førur fyri og bað teir í stundini boðsenda Otto Skorzeny, obersti í SS. Tá Skorzeny kom, álegði Hitler honum at seta hesa bjargingarætlan í verk, og hesin eysturriskski obersturin, sum mangan hevði verið í lótum fyrr, legðist ikki á boðini. Tað fyrsta, hann gjørði, var at handtaka ein ítalskan general og taka hann við í glóðiflogfarið hjá sær. Nakrar væl vandar SS-menn hevði hann við sær, og teir lendu í øllum góðum einar hundrað metrar frá fjallatindinum. Har bar hann eyga við Mussolini, sum so vónrikur stóð og hugdi út gjøgnum eitt vind-eyga á aðru hædd á hotellinum. Tá teir týsku hermenninir komu undan, flýddu teir flestu av teimum ítalsku vaktarmonnum niðan í fjøllini, sum uttan um lógu, og teir fáu, sum vórðu verandi eftir, vórðu av Skorzeny og Mussolini bidnir um ikki at nýta vápnini. SS-obersturinn rópti til terra, at teir máttu ikki skjóta ein ítalskan general — hann hevði hin fangaða generalin alla tíðina fyri sær og monnum sínum sum skjöldur — meðan Il Duce úr vindeyga sínum rópti, sum eitt vitni seinni greiddi frá: »Eingin má skjóta! Her má einki blóð flóta!« Og har varð heldur ikki ein tann einasti blóðsdropin útheltur.

Ikki gingi nógvir minuttir, so varð tann ovurfergi fascistiski leiðarin, sum hevði svorið heldur at taka seg sjálvan av døgum enn at falla í klørnar á teimum sameindu og, sum hann seinni skrivaði, verða sýndur fram á Madison Square Garden í New York, fingin inn í tað litla Fieseler-Storch flogfarið. Sera hættisligt var at fáa flogfarið á flog, tí ógvuliga grýtt var alla staðni niðan fyri hotellið, men hetta eydnaðist til endans, og Il Duce varð nú flogin til Rom og haðani sama kvöldið við einum flutningsflogfari hjá týska loftvápnum til Wien.

Týsku herliðini grava seg niður

Hetta heystið í 1943 kundti Hitler sostatt við fullum rætti halda fram, at hann hevði bast tímum grovastu hótanunum móti triðja ríkinum. Fall Mussolinis og tað, at Badoglio og stjórn hansara hevði givið seg yvir treytaleyst, kundti lættliga, soleiðis sum Hitler og generaler hansara høvdu óttast, hava ført tað við sær, at suðurmark Týsklands kom at liggja opið

fyri einum beinleiðis sameindum álopi og at leiðin — um norður-Italia — tá fór at verða opin til Balkanlandini, haðani lagamanni var at hirða beint í ryggin á teimum týsku herunum, sum bardust fyri livinum í suður-Russlandi. Tað at Il Duce so lætliga varð settur frá valdinum í Rom, var eitt hervirligt bakkast fyri umdømi forarans bæði heima og í útlandum, men kortini hevði Hitler við einum djorvum kvetti givið Mussolini valdið aftur, og í staðin fyri at noyðast at sleppa divisjónunum hjá Kesselring upp á fjall, soleiðis sum Hitler av fyrstan tíð hevði væntað, sá hann nú vælneðdur herdeildirnar hjá honum grava seg niður sunnan fyri Rom, har tær uttan stórvegis trupulleikar megnaðu at stóða framtekuni hjá teimum bretsk-amerikansku herunum, so hesir ikki fingi tikið seg norður eftir ítalsku hálvöynni. Jú, ikki bar til at nokta fyri, at støðan hjá Hitleri var munandi batnað sunnanfyri av hansara snarræði og dugnaskapinum hjá hansara hermonnum.

Men alla aðra staðni tók nú støða hansara at vikna alt meira og meira.

15 bátsmanningar fleiri enn í fjør

44 bátsmanningar luttaka í kapp-róðrinum ólavsøkuaftan

50 ár

Í ár eru 50 ár liðin, síðan Vestmennningar á fyrsta sinni luttóku í kappróðri á Ólavsøku. Í samband við hetta hevur Arne á Rógvi, sum í mong ár var róðursmaður á Vestmennninginum, latið ein steyp til dreingjaróðurin.

Seks róðrar

Róðrarnir vera seks í tali. Tvey gomul seksmannafor, Broddur og Smyril. Átta fimmmannafor, við gentum, Silið, Tjaldrið, Royndin Friða, Tjaldrið Gamla, Svanurin, Fípan Fagra, Fíraldur og Havfrúgvín. Tvey nýggj seksmannafor, Hósvíkingur og

Kolfirðingur. Tólv fimmmannafor við dreingjum, Havfrúgvín Gamla, Fípan Fagra, Havfrúgvín, Royndin Friða, Fípan Fagra Gamla, Junkarin, Dúgván, Tjaldrið, Silið, Fíraldur, Tjaldrið Gamla og Svanurin. Tíggju áttamannafor: Gøtu Tróndur, Leirvíkingur, Sandavágsbáturin, Toftabáturin, Oyndri, Sørvingur, Kvíkingur, Ørvur, Miðvingur og Víkabáturin.

Níggju tíggjumannafor: Tívil, Skálabáturin, Vágbingur, Havnarbáturin, Vestmennningur, Eysturoyingur, Suðuroyingur, Sumbingur og Klaksvíkingur.

Framhald á síðu 14

Her tingast fyra amerikanskir generalar um hernaðarlígu støðuna. George S. Patton er tann, sum veipar við ørmunum. Hinir eru Omar Bradley, Courtney Hodges og Dwight D. Eisenhower